

**ΕΘΝΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ**  
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ



*Χτίζοντας βέφυρες στον αγροτικό χώρο*

**Στιγμιότυπα από  
τα 10 χρόνια Δικτύωσης**



*Χτίζοντας θέρμες στον αγροτικό χώρο*

**Στιγμιότυπα από  
τα 10 χρόνια Δικτύωσης**

# ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ ΑΠΟ ΤΑ 10 ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

**Δικτύωση φορέων,  
Ανταλλαγή Εμπειριών,  
Απόκτηση Δεξιοτήτων και  
γνώσεων, ανάδειξη των  
αναπτυξιακών προοπτικών  
των αγροτικών περιοχών**

... αυτές είναι λίγες από τις λέξεις που μπορούν να αντικατοπτρίσουν τις προσπάθειες που καταβάλλονται, από τις Μονάδες Υποστήριξης των Εθνικών Αγροτικών

Δικτύων που έχουν συσταθεί στα 28 κράτη-μέλη και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης, προκειμένου να βελτιωθούν τα Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Μέσω της δικτύωσης και των ενεργειών που πραγματοποιούνται στο

πλαίσιο της λειτουργίας των Εθνικών Αγροτικών Δικτύων, οι φορείς που δραστηριοποιούνται σε θέματα αγροτικής ανάπτυξης έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν τις εμπειρίες τους, να αναζητήσουν από κοινού λύσεις και να συνεισφέρουν στη βελτίωση των πολιτικών που υλοποιούνται στις αγροτικές περιοχές.

Για τον εορτασμό των 10 χρόνων ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ, πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες τον Απρίλιο του 2019 η εκδήλωση «networX – Inspiring Rural Europe», η οποία διοργανώθηκε από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) και τη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την ενεργή συμμετοχή όλων των Εθνικών Αγροτικών Δικτύων και άλλων φορέων αγροτικής ανάπτυξης.

Με αφορμή αυτή την εκδήλωση, εκδόθηκε το παρόν έντυπο στο οποίο παρουσιάζονται αντιπροσωπευτικές ενέργειες του ΕΑΔ που υλοποιήθηκαν στην Ελλάδα από το 2009 έως σήμερα, στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 & 2014-2020.

Οι ενέργειες αυτές αναδεικνύουν τη σημασία της δικτύωσης, του διαλόγου και της ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ των συλλογικών αγροτικών φορέων, κοινωνικών και οικονομικών εταίρων, δικαιούχων του ΠΑΑ, ερευνητών και στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης προς την κατεύθυνση της βελτίωσης εφαρμογής του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

## Δικτύωση και αγροτική ανάπτυξη

- Η αγροτική δικτύωση σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο
- Το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο στην Ελλάδα



# Η αγροτική δικτύωση σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

Η δικτύωση στον αγροτικό χώρο, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, έχει ευρέως αναγνωριστεί και υιοθετηθεί ως σημαντικό εργαλείο – κλειδί για την υποστήριξη και την προώθηση της βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης. Η κύρια προστιθέμενη αξία της δικτύωσης είναι η εξεύρεση λύσεων σε προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές, μέσω της ανταλλαγής γνώσεων και πληροφοριών και της ενθάρρυνσης του διαλόγου μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για την Αγροτική



Ανάπτυξη, έχουν συσταθεί τα Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα σε όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας εφαρμογής των ΠΑΑ, την αύξηση της συμμετοχής των εμπλεκόμενων σε θέματα αγροτικής ανάπτυξης, την

ενημέρωση του ευρύτερου κοινού και των δυνητικών δικαιούχων των ΠΑΑ σχετικά με τα οφέλη και τις ευκαιρίες χρηματοδότησης, καθώς και τη διευκόλυνση της ανταλλαγής γνώσεων και αξιόλογων πρακτικών. Τα πρώτα Εθνικά

Αγροτικά Δίκτυα για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 αρχίζουν να λειτουργούν την άνοιξη του 2007, ενώ το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) ξεκινάει επίσημα το 2008. Η ενσωμάτωση της αγροτικής δικτύωσης στην

Κοινή Αγροτική Πολιτική συνεχίζεται και στην προγραμματική περίοδο 2014-2020. Η προώθηση της καινοτομίας εισάγεται ως ένας σημαντικός νέος στόχος της αγροτικής δικτύωσης, ενώ τα Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα

προσανατολίζονται σε νέες δραστηριότητες δικτύωσης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης καλών πρακτικών για τη στήριξη της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας

(EIP-AGRI) σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Τα δύο σημαντικά Δίκτυα για την αγροτική ανάπτυξη που λειτουργούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο υπό την καθοδήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Γενική Διεύθυνση Γεωργίας & Αγροτικής Ανάπτυξης



είναι το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD - European Network for Rural Development) και το Δίκτυο Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για τη Γεωργία (EIP-AGRI). Τα Δίκτυα ENRD και EIP-AGRI συντονίζονται μέσω της Συνέλευσης των Ευρωπαϊκών Αγροτικών Δικτύων (European Rural Networks Assembly), μια ενιαία δομή διακυβέρνησης, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι των Εθνικών Αγροτικών Δικτύων, των Διαχειριστικών Αρχών, των Αρχών Πληρωμής, των Ομάδων Τοπικής

Δράσης LEADER/ CLLD, των παρόχων γεωργικών συμβουλών και των Γεωργικών Ερευνητικών Ινστιτούτων που δραστηριοποιούνται σε υπηρεσίες υποστήριξης της καινοτομίας, από όλα τα κράτη-μέλη, καθώς και ευρωπαϊκοί οργανισμοί και φορείς. Στο πλαίσιο της Συνέλευσης λειτουργούν μία Διευθύνουσα Ομάδα (Steering Group) και δύο υπο-ομάδες, μία για την Καινοτομία (Innovation sub-group) και μία για το LEADER (LEADER sub-group).

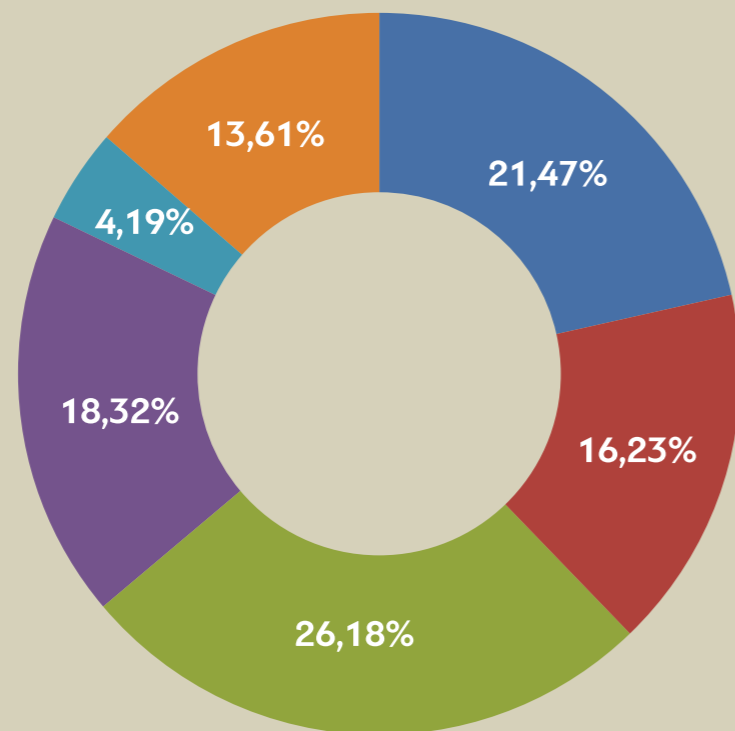
«ΔΙΚΤΥΩΝΟΜΑΙ, ΕΝΗΜΕΡΩΝΟΜΑΙ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ, ΕΜΠΝΕΟΜΑΙ», μηνύματα που περικλείουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο αυτό που εν συντομία αποκαλείται «ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΔΙΚΤΥΩΣΗ» των εκπροσώπων φορέων που εμπλέκονται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 και βρίσκονται σε συνεχή διάλογο και αλληλεπίδραση!

## Το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο στην Ελλάδα

Σε εθνικό επίπεδο, έχει δημιουργηθεί το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο (ΕΑΔ) το οποίο αποτελεί διάδοχο σχήμα του ΕΑΔ της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου και συνεχίζει να υποστηρίζει το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020 για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του. Τα μέλη του προέρχονται από φορείς και υπηρεσίες που άμεσα ή έμμεσα δραστηριοποιούνται σε θέματα αγροτικής ανάπτυξης και καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα εκπροσώπησης του τομέα της αγροτικής οικονομίας, του περιβάλλοντος και της τοπικής ανάπτυξης.

Η **Μονάδα Δικτύωσης και Δημοσιότητας**, η οποία υπάγεται στην **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΑΑ 2014-2020**, είναι αρμόδια για την υποστήριξη της λειτουργίας του ΕΑΔ και την υλοποίηση των απαραίτητων ενεργειών, σύμφωνα με τις προτεραιότητες που προβλέπονται στο Σχέδιο Δράσης του ΕΑΔ.

### 191 Μέλη του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου



### Συνεργασία για την αγροτική ανάπτυξη

- Οργανισμοί
- Εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα
- Ομάδες Τοπικής Δράσης LEADER/CLLD
- Κεντρικές Υπηρεσίες
- Αποκεντρωμένες διοικήσεις
- Περιφερειακές διοικήσεις



## Δικτυώνοντας τα μέλη του ΕΑΔ και τους αγροτικούς φορείς

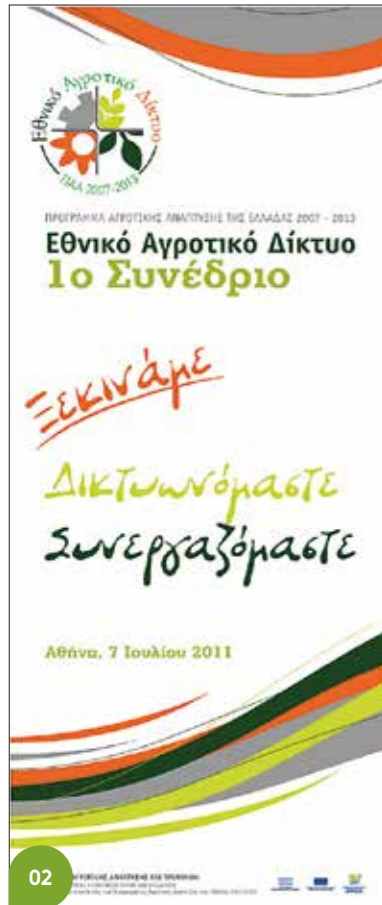
- Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των αγροτικών φορέων
- Υποστήριξη Ομάδων Τοπικής Δράσης LEADER/CLLD
- Προώθηση της καινοτομίας





### Δικτύωση μελών του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου

- 01 Σύσταση Εθνικού Αγροτικού Δικτύου, 2/12/2008
- 02 1ο Συνέδριο ΕΑΔ «Ξεκινάμε-Δικτυωνόμαστε-Συνεργαζόμαστε», 7/7/2011, Αθήνα
- 03 2ο Συνέδριο ΕΑΔ «Ο λόγος στα μέλη», 15/10/2012, Αθήνα
- 04 3ο Συνέδριο ΕΑΔ «Δικτύωση και Καινοτομία» 9/12/2013, Αθήνα
- 05 Δικτύωση για την προώθηση της καινοτομίας στον αγροτικό χώρο, 21-22/11/2016, Αθήνα



- 06 Ημερίδα «Μια νέα γεωργία σε μια νέα εποχή», ΔΕΘ 2018, 11/9/2018, Θεσσαλονίκη
- 07 Στρογγυλό Τραπέζι «Η Κοινή Αγροτική Πολιτική μετά το 2020» ΕΤΑΓΡΟ, 2/11/2018, Θεσσαλονίκη
- 08 Ημερίδα προετοιμασίας για την Κατάρτιση του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ 2021-2027, 7/6/2019, Αθήνα

## Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση μελών και αγροτικών φορέων

Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) αποτελεί το βασικότερο αναπτυξιακό εργαλείο υλοποίησης μιας σειράς μέτρων πολιτικής για τον αγροτικό τομέα και τις αγροτικές περιοχές της χώρας, που στοχεύουν στην ανάταξη της ελληνικής αγροτικής οικονομίας και τον αναπροσανατολισμό του παραγωγικού και αναπτυξιακού προτύπου.

Η ευαισθητοποίηση, η ενημέρωση και η κινητοποίηση των μελών και των αγροτικών φορέων είναι απαραίτητες για να βελτιωθεί η ποιότητα εφαρμογής του ΠΑΑ και να αυξηθεί η συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων στην υλοποίηση έργων αγροτικής ανάπτυξης.

Το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο (ΕΑΔ) λειτουργεί ως «γέφυρα» που συνδέει μέλη και αγροτικούς φορείς προκειμένου να ενημερωθούν για την καλύτερη αξιοποίηση χρηματοδοτικών ευκαιριών.

» Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση μελών και αγροτικών φορέων

να χτίσουν σχέσεις εμπιστοσύνης, να ανταλλάξουν απόψεις για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο αγροτικός τομέας και να συνεργαστούν για την εξεύρεση από κοινού λύσεων. Με τη στήριξη του ΕΑΔ, οι εμπλεκόμενοι ανακαλύπτουν δημιουργικές διεξόδους σε κοινά προβλήματα, θέτουν τις βάσεις για τη διαμόρφωση των μελλοντικών πολιτικών και βαδίζουν μαζί με στόχο την ανάπτυξη.



Ανάδειξη και βράβευση έργων Αγροτικής Ανάπτυξης 1/4/2015, Αθήνα



01



02



03



04



05

Συμμετοχή σε διεθνείς και κλαδικές εκθέσεις

- 01 2ο Πανόραμα Επιχειρηματικότητας και Σταδιοδρομίας, 18-20/5/2012, Αθήνα
- 02 9η Διεθνής Έκθεση Ζωοτεχνία, Φεβρουάριος 2015, Θεσσαλονίκη
- 03 82η ΔΕΘ, Σεπτέμβριος 2017, Θεσσαλονίκη
- 04 83η ΔΕΘ, Σεπτέμβριος 2018, Θεσσαλονίκη
- 05 11η Διεθνής Έκθεση Ζωοτεχνία, Φεβρουάριος 2019, Θεσσαλονίκη



## Υποστήριξη Ομάδων Τοπικής Δράσης LEADER/CLLD

### LEADER, μια πολύχρονη διαδικασία δικτύωσης

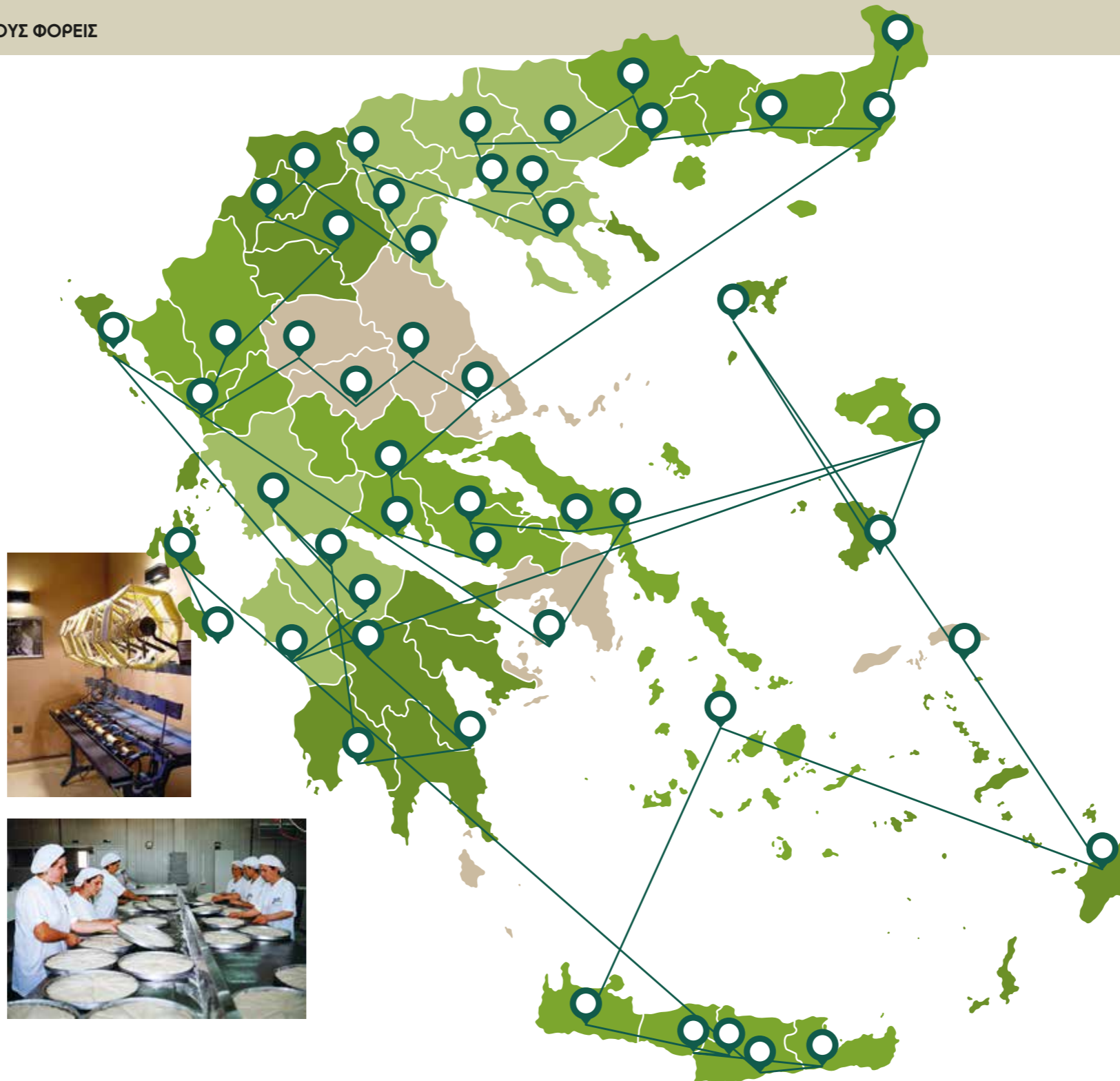
Η πρώτη φορά που θεσμοθετήθηκε η χρηματοδότηση της αγροτικής δικτύωσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο ήταν την περίοδο 1991-1993 όταν εγκαινιάστηκε η Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER I. Η δικτύωση και η ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών μεταξύ 217 Ομάδων Τοπικής Δράσης κρίθηκε απαραίτητη προκειμένου οι νέες ιδέες για την εποχή εκείνη και η προτεινόμενη προσέγγιση τοπικής ανάπτυξης για τις αγροτικές περιοχές να γίνει κατανοητή από τους τοπικούς φορείς που είχαν αναλάβει την

υλοποίηση των τοπικών προγραμμάτων LEADER. Στο πλαίσιο των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών LEADER II και LEADER +, όταν η ΔΙΚΤΥΩΣΗ καταγράφηκε και αναγνωρίστηκε ως ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της προσέγγισης LEADER, δημιουργήθηκαν δύο συμπληρωματικά επίπεδα υποστήριξης της δικτύωσης, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο: οι Εθνικές Μονάδες Εμπύκωσης του Δικτύου LEADER και το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο LEADER που λειτούργησαν μέχρι το 2006. Αυτές οι δομές

απέφεραν τον πρόδρομο των σημερινών Εθνικών Αγροτικών Δικτύων και δημιούργησαν μια εξαιρετικά πολύτιμη δεξαμενή γνώσεων, εμπειριών και τεχνογνωσίας σε πολλά κράτη-μέλη. Οι θετικές εμπειρίες της δικτύωσης στο πλαίσιο του LEADER οδήγησαν στη θεσμική καθιέρωση της δικτύωσης ως υποχρεωτικής δραστηριότητας στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα της ΚΑΠ και των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης για τις προγραμματικές περιόδους 2007-2013 και 2014-2020.

«Όταν το LEADER I ξεκίνησε, όλα έπρεπε να εφευρευθούν από το μηδέν... Χρησιμοποιώντας την εμπειρία των πρώτων Ομάδων Τοπικής Δράσης LEADER και δουλεύοντας σε στενή σχέση μαζί τους, δημιουργήσαμε μεθοδολογικά εργαλεία για να διευκολύνουμε τη μεταφορά εμπειρίας και γνώσεων μεταξύ των αγροτικών περιοχών... Στο σημερινό πια διαφοροποιημένο τοπίο των Δικτύων, τρία είναι τα βασικά οφέλη δικτύωσης: η δημιουργία μιας συλλογικής δυναμικής, η συλλογική παραγωγή γνώσεων βασισμένων σε διαφορετικές εμπειρίες ... και η ευρύτερη συμβολή της δικτύωσης στην οικοδόμηση μιας αγροτικής Ευρώπης πλούσιας σε ταλέντο και ποικιλομορφία», Yves Champetier, Πρώην Διευθυντής του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου LEADER.

Πηγή: EU RURAL REVIEW, NO 27, NETWORKING



LEADER I  
25 ΟΤΔ

LEADER II  
52 ΟΤΔ και  
συλλογικοί φορείς

LEADER +  
40 ΟΤΔ

ΡΕΙΟΝΑΣ 4  
LEADER  
43 ΟΤΔ

LEADER/CLLD  
50 ΟΤΔ





# Ανάπτυξη ικανοτήτων των ΟΤΔ LEADER/CLLD

Μία από τις Προτεραιότητες του Σχεδίου Δράσης του ΕΡΑΔ είναι η βελτίωση των ικανοτήτων των

ΟΤΔ για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των τοπικών αναπτυξιακών στρατηγικών LEADER/CLLD,

την προώθηση και υποστήριξη διατοπικών και διακρατικών συνεργασιών, την απλοποίηση

των διαδικασιών του συστήματος υλοποίησης των τοπικών προγραμμάτων. Η διαρκής ανάπτυξη

των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των ΟΤΔ αποτελεί ένα μεγάλο στοίχημα, το οποίο επιτυγχάνεται μέσα



## LEADER και Αξιολόγηση

- 01 Αξιολόγηση LEADER σε επίπεδο ΠΑΑ, 22/2/2013, Αθήνα
- 02 Μέθοδοι αυτο-αξιολόγησης σε διοικητικό επίπεδο, 21/7/2014, Αθήνα
- 03 Μέθοδοι αυτο-αξιολόγησης σε τοπικό επίπεδο, 30/11/2018, Αθήνα



01



02



03



04



05



06

## Διατοπικές και Διακρατικές Συνεργασίες LEADER

- 04, 05 Δικτύωση για διακρατικά έργα συνεργασίας, 30/6/2015 και 1/7/2015, Ηράκλειο Κρήτης
- 06 Ο ρόλος της γαστρονομίας στα έργα συνεργασίας LEADER, 22/11/2017, Αθήνα

## Ανάπτυξη ικανοτήτων των ΟΤΔ LEADER/CLLD

- » από ενέργειες συνεχούς δικτύωσης, ανταλλαγής εμπειριών και τεχνογνωσίας, επιμόρφωσης και κατάρτισης των στελεχών για την αποτελεσματική υλοποίηση των τοπικών προγραμμάτων. Η αξιολόγηση των τοπικών προγραμμάτων LEADER, θέματα αυτο-αξιολόγησης, κατάρτιση των σχεδίων διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας, τεχνικά θέματα εφαρμογής των Μέτρων του ΠΑΑ θέματα προγραμματικού σχεδιασμού, εμπύχωση και μέθοδοι συμμετοχικών διαδικασιών είναι μερικά από τα θέματα για τα οποία ενημερώθηκαν και καταρτίστηκαν οι ΟΤΔ LEADER/CLLD.



01



02

## Ημερίδες Ενημέρωσης

- 01** Τεχνική στήριξη των ΟΤΔ σε θέματα μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, 5/6/2013, Αθήνα
- 02** Σεμινάριο για το CLLD στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020, 30/8/2013, Αθήνα

## ENRD, LEADER Events 2012 & 2013, Βρυξέλλες



## Συμμετοχικές διαδικασίες

Σεμινάριο για τις μεθόδους συμμετοχικής διαδικασίας για φορείς του αγροτικού χώρου, 16/10/2012, Αθήνα

## Πρώθηση της καινοτομίας

Η ενθάρρυνση της καινοτομίας και η προώθηση της δικτύωσης αποτελούν βασικά μέσα για την επίτευξη των στόχων του ΠΑΑ και ως εκ τούτου αποτελούν μία από τις Προτεραιότητες του Σχεδίου Δράσης του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου. Η ενημέρωση των ενδιαφερομένων σχετικά με το Μέτρο 16 «Συνεργασία» και την Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας (ΕΣΚ – Γεωργία), η δημιουργία Υποδικτύου για την καινοτομία και η διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου των Επιχειρησιακών Ομάδων που θα επιλεγούν στο πλαίσιο του Μέρου 16 «Συνεργασία», αποτελούν

τις βασικές ενέργειες αυτής της Προτεραιότητας. Με εκκίνηση το διήμερο Συνέδριο με θέμα «Δικτύωση για την προώθηση της καινοτομίας στον αγροτικό χώρο» που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 21 & 22 Νοεμβρίου 2016, η Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας σε συνεργασία με τη Μονάδα Συνεργασίας & Καινοτομίας της ΕΥΕ ΠΑΑ, πραγματοποίησε 11 Τεχνικές Συναντήσεις στις Περιφέρειες της χώρας, με στόχο την ευαισθητοποίηση των δυνητικών δικαιούχων και την ενθάρρυνση δημιουργίας Επιχειρησιακών Ομάδων της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για τη Γεωργία.



ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΕΣ  
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ  
ΤΟ ΜΕΤΡΟ 16

11  
τοπικές  
συναντήσεις

1.400  
συμμετέχοντες

2  
πανελλοδικές  
εκδηλώσεις

1η  
Πρόσκληση για  
την υποβολή  
προτάσεων  
(Μέτρο 16)

651  
υποβληθείσες  
προτάσεις

## «Μαζί καινοτομούμε για τη γεωργία, την κτηνοτροφία και το περιβάλλον»

Η γεφύρωση μεταξύ των παραγωγικών φορέων και της ερευνητικής και επιστημονικής κοινότητας και η δημιουργία Επιχειρησιακών Ομάδων για τη βιωσιμότητα και την παραγωγικότητα της γεωργίας (EIP-AGRI)

μέσω του Μέτρου 16 «Συνεργασία» του ΠΑΑ αποτελεί σημαντική πρόκληση προκειμένου να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων στον πρωτογενή τομέα (γεωργικές εκμεταλλεύσεις),

αλλά και στον τομέα των τροφίμων. Η αύξηση της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών προϊόντων, η μείωση του κόστους παραγωγής τους, καθώς και η αναζήτηση νέων καλλιεργητικών πρακτικών και πρακτικών

παραγωγής που εστιάζουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή αποτελούν βασικές προτεραιότητες του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020.

### Φορείς που συμμετείχαν στις εκδηλώσεις



#### ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ

Ειδική ενότητα για την Καινοτομία στο site του ΕΑΔ

• Δημοσιεύσεις-Newsletter από το EIP-AGRI

• Έντυπο: Επιχειρησιακές Ομάδες ΕΣΚ-Γεωργία, Παραδείγματα συνεργασιών

• Έντυπο για το Μέτρο 16

• Συχνές Ερωτήσεις Mailing list

# Δικτυώνοντας τους αγροτικούς φορείς για την ελληνική γαστρονομία

- Ομάδες Τοπικής Δράσης LEADER και γαστρονομία
- Προοπτικές της κτηνοτροφίας μέσω της γαστρονομίας
- Σχεδιάζοντας μια στρατηγική για την ελληνική γαστρονομία



# Ομάδες Τοπικής Δράσης LEADER και γαστρονομία

## 27th AGROTICA 2018



### Σχέδιο Διακρατικής Συνεργασίας LEADER

#### Medeat

Η Ελλάδα, η Ιταλία, η Κύπρος, η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Γαλλία δημιουργούν δεσμούς μέσα από γαστρονομικά ταξίδια.



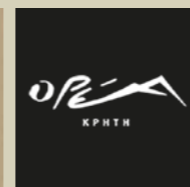
### Σχέδια Διατοπικής Συνεργασίας LEADER



«Γεύσεις Ελλήνων Εκλεκτές» Ένα δίκτυο αποτελούμενο από 21 ΟΤΔ, 55 Δήμους και 3 θεσμικά όργανα, που συνεργάζονται



για να αναδείξουν την ελληνική γαστρονομική παράδοση με την προώθηση των τοπικών προϊόντων, γεύσεων και της τοπικής κουλτούρας.



#### «Ορέα Κρήτη»

Το δίκτυο «Ορέα Κρήτη» περιλαμβάνει 4 ΟΤΔ από την Κρήτη και προωθεί την παραδοσιακή κτηνοτροφία στο νησί μέσω των κτηνοτροφικών διαδρομών. Οι «Εκπαιδευτικές φάρμες», δίνουν στους επισκέπτες την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τις διαδικασίες παραγωγής και τις διαφορετικές πτυχές της τοπικής κουλτούρας.

## Η γαστρονομία ως κινητήρια δύναμη για τις αγροτικές κοινότητες

Κατά τη διάρκεια της 27ης Διεθνούς Έκθεσης AGROTICA, στο πλαίσιο των ανοιχτών εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν για την ενημέρωση των αγροτών, ξεκίνησε μία σειρά συζητήσεων σχετικά με την αναγκαιότητα χάραξης ολοκληρωμένης στρατηγικής για την ελληνική γαστρονομία. Παρουσιάστηκαν οι αναπτυξιακές προκλήσεις που αναδεικνύονται στον τομέα των αιγοπροβάτων σε σχέση με τη γαστρονομία, καθώς και τοπικές πρωτοβουλίες που έχουν αναπτυχθεί γύρω από τη γαστρονομία. Ειδικότερα, παρουσιάστηκαν

σχέδια διατοπικών και διακρατικών συνεργασιών των Ομάδων Τοπικής Δράσης LEADER/CLLD, μέσα από τα οποία αναδεικνύεται ο ελληνικός γαστρονομικός πολιτισμός και ο γαστροτουρισμός, πρωτοβουλίες σε εθνικό επίπεδο όπως η ανάπτυξη του ελληνικού πρωινού, παραδείγματα ατομικής και συλλογικής δημιουργικότητας στο χώρο της γαστρονομίας, με στόχο να αναδειχθούν οι τρόποι με τους οποίους μπορούν να οργανωθούν οι γαστρονομικές κοινότητες και να λειτουργήσουν ως μοχλοί ανάπτυξης και συνεργασίας.



### Γαστρονομικές κοινότητες



- «Γαστρονομικός τουρισμός, μοχλός τοπικής ανάπτυξης και συνεργασίας» Ε. Κατσαράκη, ΟΤΔ Ηρακλείου.
- «Γαστρονομικές κοινότητες: η εξέλιξη στο πιάτο μας» Γ. Πιπτάς, Greek Gastronomy Guide.
- «Ελληνικός γαστρονομικός πολιτισμός» Σ. Μπόλης, ΟΤΔ Πάρνωνα, Συντονιστής του διατοπικού σχεδίου «Γεύσεις Ελλήνων Εκλεκτές»

οικονομική ανάπτυξη  
street food  
πολιτισμός  
**LEADER**  
marketing  
τουρισμός  
συνεργασία  
**ΠΟΠ**  
συλλογικές δράσεις  
τοπικά προϊόντα  
αγροτικές κοινότητες  
**ΠΓΕ**  
καινοτομία  
γαστρονομικές κοινότητες  
κοινωνική ανάπτυξη

# Προοπτικές της κτηνοτροφίας μέσω της γαστρονομίας

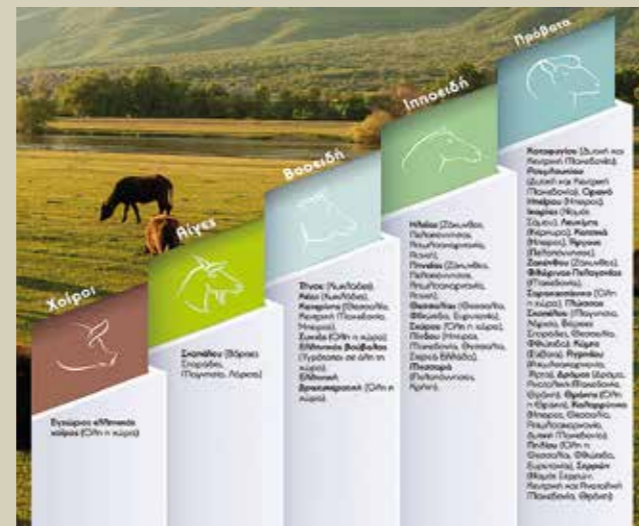
## In Zootechnia 2019

Κατά τη διάρκεια της Zootechnia 2019 πραγματοποιήθηκαν ανοιχτές ενημερωτικές εκδηλώσεις, με θεματικό αφιέρωμα στις αναπτυξιακές και στρατηγικές προκλήσεις που συνδέουν τον τομέα της κτηνοτροφίας με τη γαστρονομία. Στόχος των εκδηλώσεων είναι να παρουσιαστούν αφενός παρεμβάσεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ 2014-2020 και εστιάζονται στον τομέα της κτηνοτροφίας και, αφετέρου οι βασικοί πυλώνες μιας στρατηγικής για τη γαστρονομία που επικεντρώνεται

τόσο στην οικονομική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών όσο και στην ανάδειξη των συγκριτικών και ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των κτηνοτροφικών προϊόντων στην ελληνική και παγκόσμια γαστρονομία. Η παρουσίαση του Αγροτικού Συνεταιρισμού Καστοριάς ο οποίος, δραστηριοποιείται στην εκτροφή της ελληνικής Κόκκινης φυλής Καστοριάς – Κρυσταλλοπηγής και γευστικές συνταγές μαγειρεμένες με μοσχάρι ελληνικής κόκκινης φυλής αποτέλεσαν το επιστέγασμα των εκδηλώσεων.



## Ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της ελληνικής κτηνοτροφίας



Αυτόχθονες φυλές αγροτικών ζώων



Οι κύριες διαδρομές της αίγας και του προβάτου στο ταξίδι 11.000 χρόνων



Οι 3 μεγάλες σχολές του πρόβειου τυριού στην Ευρώπη



Αίγα φυλής Σκοπέθου



### Masterclass

**Ελληνική κόκκινη φυλή βοοειδών στη γαστρονομία και την παγκόσμια κουζίνα.** Α. Μόσχου, Κτηνοτρόφος, Αγροτικός Συνεταιρισμός Δημητριακών και Κτηνοτροφικών προϊόντων Καστοριάς, Γ. Παλισιδής, Σεφ



**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ**  
 κτηνοτροφία γαστρονομία

**31/1 - 3/2 ΟΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ** ΠΑΑ 2014-2020 ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ Β

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014-2020**  
 ΕΘΝΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ (ΕΑΔ)

**«Ολοκληρωμένο ως ελληνικής κτηνοτροφίας: Δυναμικό άξονα για το επιπλέον προϊόν για την ελληνική γαστρονομία»**

Ολοκληρωμένο ως ελληνικής κτηνοτροφίας: Δυναμικό άξονα για το επιπλέον προϊόν για την ελληνική γαστρονομία

Αναθεωρημένο πρόγραμμα για την ελληνική γαστρονομία

Αναθεωρημένο πρόγραμμα για την ελληνική γαστρονομία

Αναθεωρημένο πρόγραμμα για την ελληνική γαστρονομία

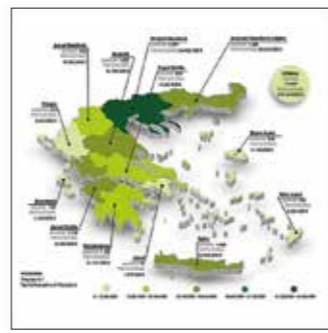
### Zootechnia 2019

Εκεί που συναντώνται η κτηνοτροφία και η γαστρονομία

## Αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα της ελληνικής κτηνοτροφίας

Κτηνοτροφία και γαστρονομία με την ευρύτερη έννοιά της, είναι άρρηκτα συνδεδεμένες. Σύμφωνα με τις σημερινές τάσεις στην παγκόσμια αγορά, οι καταναλωτές ενδιαφέρονται τόσο για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων αλλά και την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, όσο και για παραδοσιακά και προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης προϊόντα γαστρονομίας. Η εκτροφή και γενικά η διαχείριση εκμεταλλεύσεων, ελληνικών παραγωγικών ζώων, στη σημερινή οικονομική συγκυρία, δίνουν τη δυνατότητα παραγωγής ποιοτικών και διαφοροποιημένων προϊόντων, που μπορούν να σταθούν με αξιώσεις στην αγορά. Η ελληνική κτηνοτροφία, δηλαδή, είναι ένα δυναμικό μέσο για την κατάρτιση μιας στρατηγικής για την ελληνική γαστρονομία. Με κεντρικό άξονα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα

στον χώρο της κτηνοτροφίας και αναπτύσσοντας μια αναλυτική στρατηγική διαφοροποίησης βασισμένη στην αξία και όχι στην τιμή η Ελλάδα μπορεί να δημιουργήσει τις αναγκαίες προοπτικές για σημαντική ανάπτυξη στον χώρο της παγκόσμιας γαστρονομίας.



## Σχεδιάζοντας μια στρατηγική για την ελληνική γαστρονομία

Τα τοπικά προϊόντα αποτελούν ένα ισχυρό όπλο στα χέρια των αγροτικών κοινοτήτων, που με την κατάλληλη στρατηγική μπορούν να αναδειχθούν σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την αγροτική ανάπτυξη. Η ελληνική γαστρονομία μπορεί να αποτελέσει το όχημα για την ανάπτυξη μιας στρατηγικής, η οποία θα βελτιώσει την ποιότητα και θα ενισχύσει τα εισοδήματα των κατοίκων των αγροτικών περιοχών. Η ύπαρξη μιας συγκεκριμένης στρατηγικής είναι απαραίτητη, καθώς συγκεντρώνει τις μεμονωμένες προσπάθειες τοπικών παραγωγών, συντονίζει δραστηριότητες, δημιουργεί συνέργειες και αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας διασφαλίζοντας την ταυτότητα και την ποιότητα των τοπικών προϊόντων.



## Γαστρονομία

Η μελέτη, τέχνη και επιστήμη που ασχολείται με τη διατροφή, -την προέλευση, κουλτούρα και ιστορία της- είτε όταν ο άνθρωπος τρέφεται για να επιβιώσει ή όταν γευματίζει για ευχαρίστηση, υγεία, κοινωνική καταξίωση ή άλλους κοινωνικούς λόγους

**Η αξία στη γαστρονομία ορίζεται ως συνισταμένη των:**

1. Συναίσθημα
2. Εμπειρία
3. Υγεία
4. Κοινωνική καταξίωση
5. Τιμή



**Οι γαστρονομικοί θησαυροί της Ελλάδας**

Φέτα ΠΟΠ Κασέρι ΠΟΠ

Ελιά Καλαμάτας Γραβιέρα Κρήτης

**Μανούρι ΠΟΠ**

Γραβιέρα Νάξου ΠΟΠ Μαστίχα Χίου ΠΟΠ

**Κρόκος Κοζάνης ΠΟΠ**

Ελαιόλαδο Θάσου ΠΟΠ

Λαδοτύρι Μυτιλήνης ΠΟΠ

**Φυστίκι Αιγίνης ΠΟΠ**



## Στρατηγική για τη γαστρονομία: αξιοποιώντας τις ευκαιρίες του ΠΑΑ 2014-2020



## Ευρωπαϊκή Δικτύωση

- Φιλοξενία εκδηλώσεων Ευρωπαϊκών Δικτύων
- Γνωρίζοντας τους γείτονές μας
- Συσφίγγοντας σχέσεις με άλλα Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα
- networX - Inspiring Rural Europe
- Οι ελληνικές υποψηφιότητες στον Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό «Rural Inspiration Awards»



## Φιλοξενία εκδηλώσεων Ευρωπαϊκών Δικτύων

Η ενεργή συμμετοχή και συνεργασία του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD), το Δίκτυο Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για τη Γεωργία (EIP-AGRI), τα υπόλοιπα Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα των 27 κρατών-μελών καθώς και άλλα ευρωπαϊκά εθνικά δίκτυα που ασχολούνται με θέματα αγροτικής ανάπτυξης αποτελούν μία από τις σημαντικότερες πτυχές της δικτύωσης που προάγει τη μεταφορά και ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών μεταξύ των δομών και των ανθρώπων που υποστηρίζουν τη λειτουργία των Δικτύων. Στο πλαίσιο αυτό, η φιλοξενία και συνδιοργάνωση ευρωπαϊκών εκδηλώσεων σε εθνικό επίπεδο καθώς και οι επισκέψεις αντιπροσωπειών από άλλες χώρες δημιουργούν στενούς δεσμούς φιλίας, θέτουν στέρεες βάσεις για περαιτέρω συνεργασίες και αποτελούν μοναδική ευκαιρία για την μεταφορά τεχνογνωσίας σε θέματα που άπτονται της λειτουργίας των Δικτύων και των εργαλείων που χρησιμοποιούνται για την ενεργή συμμετοχή των μελών τους.



### 2 Φεβρουαρίου 2012

Φιλοξενία της 14ης συνάντησης των Εθνικών Αγροτικών Δικτύων σε συνεργασία με το ENRD, Θεσσαλονίκη



### 10-11 Μαΐου 2017

Φιλοξενία του σεμιναρίου «Moving EIP-AGRI implementation forward» σε συνεργασία με το EIP-AGRI, Αθήνα

### 30 Οκτωβρίου -1 Νοεμβρίου 2017

Φιλοξενία του Εργαστηρίου καλής πρακτικής με θέμα «Η υποστήριξη των Εθνικών Αγροτικών Δικτύων στην Αξιολόγηση των ΠΑΑ», σε συνεργασία με το Evaluation Helpdesk του ENRD, Αθήνα

## Γνωρίζοντας τους γείτονές μας



### 23 Οκτωβρίου 2017

Επίσκεψη αντιπροσωπείας από το Υπουργείο Τροφίμων, Γεωργίας και Κτηνοτροφίας της Τουρκίας, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών



### 3 Σεπτεμβρίου 2018

Επίσκεψη αντιπροσωπείας από τη Μολδαβία, στα γραφεία της ΕΥΔ ΠΑΑ

## Συσφίγγοντας σχέσεις με άλλα Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα



**17 Μαρτίου 2017**

Επίσκεψη αντιπροσωπείας από το Αγροτικό Δίκτυο της Περιφέρειας Lubuskie Voivodeship της Πολωνίας, με σκοπό την ανταλλαγή γνώσης για την προώθηση των τοπικών προϊόντων



**24 - 28 Σεπτεμβρίου 2018**

Ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειριών της Μονάδας Δικτύωσης και Δημοσιότητας και του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου της Ρουμανίας-Επίσκεψη πεδίου στις ΟΤΔ Βορείου Πελοποννήσου και Πάρνωνα

## Ελληνική Προεδρία 2014

**31 Μαρτίου -1 Απριλίου 2014**

Ήτυπη συνάντηση Γενικών Διευθυντών Αγροτικής Ανάπτυξης, Αθήνα



## networX-Inspiring Rural Europe

Το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο και η Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης συμμετείχαν ενεργά στην εκδήλωση networX-Inspiring Rural Europe του ENRD όπου παρουσιάστηκαν εμβληματικές δράσεις από την πορεία των δέκα χρόνων αγροτικής δικτύωσης στην Ελλάδα. Παράλληλα σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, οι ΟΤΔ LEADER/CLLD του Ηρακλείου, της Λέσβου και των Δωδεκανήσων, παρουσίασαν με διαδραστικό τρόπο το Διατοπικό Σχέδιο Συνεργασίας LEADER «Νήσων Περίηλους» στο οποίο συμμετείχαν 11 ΟΤΔ από νησιωτικές περιοχές της χώρας. Στην εκδήλωση συμμετείχαν εκπρόσωποι από Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα, Διαχειριστικές Αρχές, Ευρωπαϊκούς φορείς Αγροτικής Ανάπτυξης, Ομάδες Τοπικής Δράσης LEADER/CLLD, οι οποίοι είχαν την ευκαιρία να δικτυωθούν, να καταθέσουν εμπειρίες από επιτυχημένες

πρακτικές δικτύωσης σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και να ανταλλάξουν απόψεις για τη συνεισφορά των δικτύων σε θέματα αγροτικής πολιτικής.



- 01** Η Μεσογειακή εμφάνιση της Ελληνικής αποστολής
- 02** Η ελληνική αποστολή με τον Επίτροπο Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, κ. Phil Hogan.
- 03** Στο ελληνικό stand παρουσιάστηκαν εμβληματικές δράσεις από την πορεία των δέκα χρόνων αγροτικής δικτύωσης.



01



02



03

## Οι ελληνικές υποψηφιότητες για τον Ευρωπαϊκό διαγωνισμό «Rural Inspiration Awards» Εννέα υποψήφια έργα

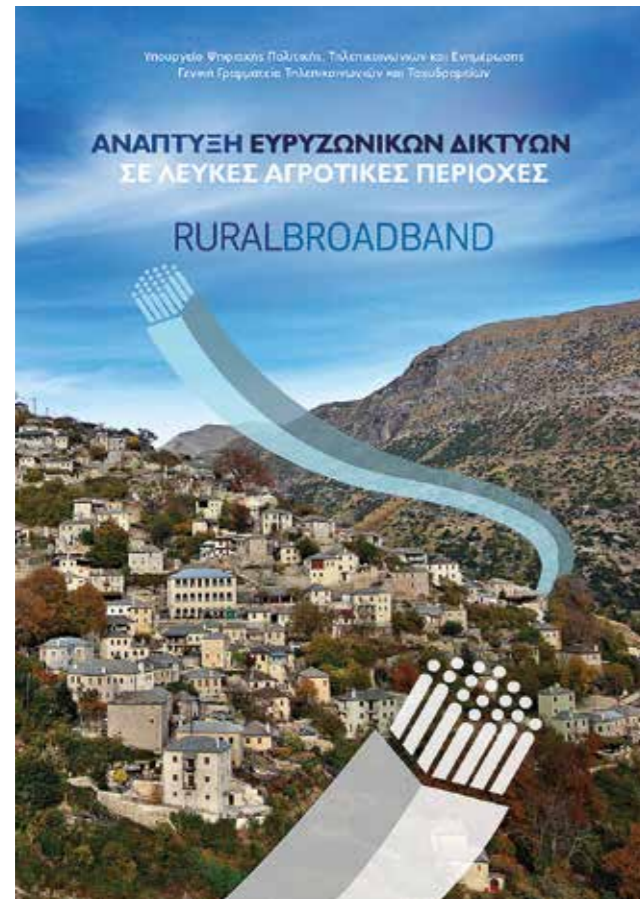
Στην εκδήλωση «networX – Inspiring rural Europe», παρουσιάστηκαν και βραβεύτηκαν συγχρηματοδοτούμενα έργα από τα

Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, κρατών-μελών της ΕΕ, σε πέντε θεματικές κατηγορίες: Βελτίωση της ανταγωνι-

στικότητας των αγροτικών περιοχών, Περιβάλλον και δράση για την Κλιματική Αλλαγή, Αναζωογόνηση της Υπαίθρου, Κοινωνική

ένταξη, LEADER/CLLD. Εννέα έργα υπεβλήθη υποψηφιότητα από την Ελλάδα και το έργο «Ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων σε

“λευκές” αγροτικές περιοχές της Ελλάδας», προκρίθηκε στα πέντε καλύτερα της κατηγορίας «Αναζωογόνηση της υπαίθρου».



### Ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων σε «λευκές» αγροτικές περιοχές

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 139.506.050,40 ευρώ

Το έργο με τίτλο «Ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων σε λευκές αγροτικές περιοχές» είναι μια εθνική πρωτοβουλία που συγχρηματοδοτήθηκε και υλοποιήθηκε μέσω ΣΔΙΤ. Αντικείμενο του έργου αποτελεί η ανάπτυξη και λειτουργία δημόσιων ευρυζωνικών υποδομών υψηλής ταχύτητας, σε «λευκές» αγροτικές και νησιωτικές περιοχές της χώρας. Υλοποιήθηκε σε περιοχές όπου δεν υπήρχε επενδυτικό ενδιαφέρον από ιδιωτικές εταιρείες τηλεπικοινωνιών, με στόχο την εξάλειψη του «ευρυζωνικού χάσματος» μεταξύ απομακρυσμένων, μειονεκτικών, παραδοσιακά

«λευκών αγροτικών περιοχών». Καλύπτει το 45% της ελληνικής επικράτειας παρέχοντας υπηρεσίες συνδεσιμότητας, με εύρος ζώνης μέχρι 30 Μbps και δυνατότητα σταδιακής αύξησης της ταχύτητας έως και 50 Μbps, σε περίπου 525.000 πολίτες που κατοικούν σε 5.077 κοινότητες αγροτικών και παραμεθόριων ορεινών και νησιωτικών περιοχών της χώρας. Εκτιμάται ότι η αύξηση της διείσδυσης της ευρυζωνικότητας κατά 8% περίπου θα έχει θετική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη κατά 1,2% σε αυτές τις αραιοκατοικημένες περιοχές της χώρας.

### Μουσείο παιχνιδιών στη Ρόδο

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 257.862,98 ευρώ

Το έργο αφορά στην υλοποίηση μιας εξαιρετικής ιδέας που συνδυάζει τον εκπαιδευτικό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα στην ευρύτερη αγροτική περιοχή της Ρόδου και είναι μοναδικό στο είδος του. Πρόκειται για τη δημιουργία ενός μουσείου παιχνιδιών σε ένα διώροφο πέτρινο κτήριο που συμπεριλαμβάνει την έκθεση παιχνιδιών και ένα πολυμορφικό χώρο για διάφορες διαδραστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις. Τα παιχνίδια που εκτίθενται στο μουσείο, ανήκουν

στην προσωπική συλλογή του Θανάση Ιωάννου, ο οποίος συλλέγει παιχνίδια από μικρό παιδί και είναι όλα κατασκευασμένα στην Ελλάδα, στο χρονικό διάστημα από το 1930 έως και το 1990. Μάλιστα, το κτήριο έχει ενεργειακή αυτονομία χάρη σε σύστημα φωτοβολταϊκών που διασφαλίζει θέρμανση και ψύξη καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Το μουσείο βρίσκεται σε μακρινή απόσταση από αστικές περιοχές και τις ακτές του νησιού και είναι περιστειοποιημένο από μικρά χωριά, στα

οποία οι πολιτιστικές δραστηριότητες κυρίως για τα παιδιά είναι περιορισμένες. Ο σκοπός του μουσείου είναι να αναζωογονήσει την περιοχή δίνοντας την ευκαιρία στους ανθρώπους πέρα από τα εκθέματα να παρακολουθήσουν θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκδηλώσεις και άλλα πολιτιστικά δρώμενα. Το μουσείο επισκέφθηκαν 30.000 άτομα στη διάρκεια της διετίας 2017-2018, εκ των οποίων τα 2.000 ήταν μαθητές από σχολεία του νησιού.



### Η αναβίωση του μεσαιωνικού κρασιού Malvasia

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 489.122,26 ευρώ

Ο εκσυγχρονισμός και μετεγκατάσταση Οινοποιείου στη Μονεμβασιά αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου που αφορούσε στην αναβίωση του μεσαιωνικού οίνου “Malvasia” στο γενέθλιο τόπο του, τη Μονεμβασιά. Το κρασί αυτό παραγόταν στην ευρύτερη περιοχή της Μονεμβασιάς από την οποία πήρε και το όνομά του (Malvasia = Μονεμβασία στα Φράγκικα). Η Οινοποιητική Μονεμβασίας σε συνέχεια αυτής της παράδοσης συνόδευσε μια “μαραθωνία” διαδρομή πολιτιστικής των τοπικών ποιικιλιών, συνέβαλε στη δημιουργία πειραματικών αμπελώνων και στη διεξα-

γωγή διεθνών επιστημονικών συμποσίων με θέμα το κρασί παγκόσμιας φήμης που γεννήθηκε στη Μονεμβασιά, για να θεσπιστεί τελικά ο οίνος “Malvasia” Π.Ο.Π. τον Ιούλιο του 2010. Το κρασί «Μονεμβασία - Malvasia» εμφανιζόταν για πρώτη φορά το 2013 και η παλαίωση του έγινε σε παλιά δρύινα βαρέλια για 24 μήνες. Με την υλοποίηση της επένδυσης που ολοκληρώθηκε στο Μέτρο 19 του προγράμματος LEADER/CLLD 2014-2020 και προέβλεπε τον εκσυγχρονισμό και την μετεγκατάσταση του οινοποιείου σε νέους χώρους, η παραγωγή αυξήθηκε από 200.000 φιάλες που ήταν αρχικά σε 350.000.

## Αναρριχτικό πάρκο Λεωνιδίου

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 95.768,97 ευρώ

Το Λεωνίδιο, μια μικρή κωμόπολη στην Αρκαδία, είναι ένας τόπος άρρηκτα συνδεδεμένος με την εντυπωσιακή 250 μέτρων ύψους κόκκινη ορθοπλαγιά. Η αναρριχτική δράση στον Κοκκινόβραχο, όπως τον αποκαλούν οι ντόπιοι, από τις αρχές της δεκαετίας του '80, δημιούργησε την ανάγκη ύπαρξης μιας περισσότερο ασφαλούς αναρριχτικής δραστηριότητας. Η δημιουργία αναρριχτικού πάρκου στο Λεωνίδιο συγχρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο του τοπικού προγράμματος LEADER. Σήμερα υπάρχουν σχεδόν 600 διαδρομές με διαφορετικούς βαθμούς δυσκολίας και οι δυνατότητες για τη διάνοιξη νέων είναι πολλές. Η τοπική αγορά του Λεωνιδίου τονώθηκε σημαντικά χάρη στην ανάπτυξη αυτού του έργου με θέσεις εργασίας σε 2 νέα καφέ/εστιατόρια και ένα συνεργατικό καφενείο. Έχει σημειωθεί αύξηση επισκεπτών, κυρίως τον χειμώνα, οι δε κάτοικοι ανακαινίζουν τις κατοικίες τους τις οποίες ενοικιάζουν μέσω Airbnb, με αποτέλεσμα να χρειάζονται περισσότερα εργατικά χέρια σε οικοδομικές εργασίες.



## Εκσυγχρονισμός και επέκταση της βιοτεχνίας παραγωγής γαλακτομικών προϊόντων κεφίρ

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 340.946,20 ευρώ

Το κεφίρ είναι ένα βιοενεργό λειτουργικό ρόφημα που γίνεται παραδοσιακά με αγελαδινό ή κασικίσιο γάλα από παραγωγούς της περιοχής, το οποίο έχει υποστεί φυσική ζύμωση με την προσθήκη αληθινών σπόρων κεφίρ. Φυσική πηγή πρωτεϊνών και ασβεστίου με τρεις φορές περισσότερα προβιοτικά βακτήρια από το γιαούρτι. Στρατηγικός στόχος της επιχείρησης που συγχρηματοδοτήθηκε από το LEADER

για τον εκσυγχρονισμό και την επέκτασή της, είναι η ισορροπημένη λειτουργία με δύο βασικές κατευθύνσεις. Η πρώτη αφορά το μεγαλύτερο δυνατό όφελος για τον πελάτη που έχει να κάνει με τη βέλτιστη σχέση τιμής και ποιότητας του προϊόντος και η δεύτερη σχετίζεται με την επέκταση της παρουσίας της εταιρείας στην τοπική αγορά που απαιτεί διαρκείς παρεμβάσεις, προσαρμογές και βελτιώσεις στην οργάνωση του συστήματος

διανομής του προϊόντος. Η πρόβλεψη για τα οικονομικά αποτελέσματα από την επένδυση για τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων είναι ένας βιώσιμος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης της τάξης του 8-10% των κερδών. Η μικρή μονάδα επεξεργασίας γαλακτοκομικών προϊόντων έχει αυξήσει τη ζήτηση από τους τοπικούς παραγωγούς και επίσης παρέχει μια ευρεία γκάμα προϊόντων στους καταναλωτές, όπως το κεφίρ.

## Πετρόχτιστα σπίτια στη Νίσυρο

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 586.419,50 ευρώ

Το χωριό Εμπορείς, όπου υλοποιήθηκε η αναστήλωση 4 κατεστραμμένων παραδοσιακών σπιτιών και η μετατροπή τους σε τουριστικές κατοικίες, είναι ένα απομακρυσμένο χωριό στο μικρό ηφαιστειογενές νησί Νίσυρος. Η ολοκλήρωση του επενδυτικού προγράμματος συνέβαλε στη δημογραφική, οικονομική

και πολιτιστική ανάκαμψη του χωριού. Οι εργασίες αποκατάστασης πραγματοποιήθηκαν με βάση τον κανονισμό δόμησης, τη γνώση και την εμπειρία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας ο αριθμός τουριστών στο χωριό σημείωσε αύξηση, αλλά υπήρχε

παντελής έλλειψη υποδομών φιλοξενίας και διαμονής. Η ιδέα του έργου γεννήθηκε μέσα από αυτή την ανάγκη και την πρόθεση για προβολή της μοναδικότητας της περιοχής. Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για την υλοποίηση του έργου δημιούργησε θέσεις εργασίας σε διάφορους τομείς όπως εργάτες, χτίστες,

ηλεκτρολόγους, υδραυλικούς, ξυλουργούς, αρχιτέκτονες, προμηθευτές και τεχνίτες, στηρίζοντας οικονομικά πολλές οικογένειες εν μέσω οικονομικής κρίσης. Αυξήθηκε η επισκεψιμότητα και οι διανυκτερεύσεις, περισσότεροι άνθρωποι γνώρισαν το νησί και το χωριό και εκδηλώθηκε ενδιαφέρον για

αγορά ακινήτων. Πλέον, ο Εμπορείς αποτελεί τουριστικό προορισμό, επειδή συνδυάζει την αυθεντικότητα και την ήπια ανάπτυξη, ενώ μετά την υλοποίηση του έργου ξεκίνησαν νέες δράσεις. Μάλιστα, ο αγροτικός τομέας, που είχε εγκαταλειφθεί επί χρόνια, καταγράφει σημάδια ήπιας ανάκαμψης.



## Πρώθηση της τσακωνικής κληρονομιάς μέσω του Διεθνούς Φεστιβάλ Μελιτζάζζ

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 61.179,12 ευρώ

Η Τσακωνιά είναι μια περιοχή στην ανατολική Πελοπόννησο, που διαθέτει άφθονα μοναδικά χαρακτηριστικά, κάποια εκ των οποίων έχουν τις ρίζες τους στην αρχαιότητα. Το Φεστιβάλ Μελιτζάζζ που πραγματοποιείται από το 2010 μέχρι σήμερα στο Λεωνίδιο αποτελεί μία από τις πιο ποικιλόμορφες καλλιτεχνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις της χώρας, αναδεικνύοντας το τοπικό πολιτιστικό απόθεμα της τσακωνικής κληρονομιάς.



Με τη χρηματοδοτική στήριξη του LEADER, ξεκίνησε ως «Τσακωνικό Φεστιβάλ», με στόχο την προώθηση της τοπικής γαστρονομίας και της τσακωνικής μελιτζάνας (προϊόν ΠΟΠ) και εξελίχθηκε σε

ένα Φεστιβάλ το οποίο πλέονδέχεται κάθε χρόνο περίπου 6.000 επισκέπτες. Κάθε χρόνο επιλέγεται και προβάλλεται μια διαφορετική πτυχή της τσακωνικής κληρονομιάς. Αυτό προϋποθέτει την εκπό-

νηση θεματικών μελετών, την υλοποίηση έργων υποδομής, όπου είναι απαραίτητο, τη συμμετοχή των τοπικών επιχειρήσεων, γεγονός που καθιστά το Φεστιβάλ, έναν πραγματικό μοχλό ολοκληρωμένης

τοπικής ανάπτυξης. Για μια ακόμη χρονιά, το Φεστιβάλ Μελιτζάζζ Λεωνιδίου συγκαταλέγεται στα πιο εκλεκτά ευρωπαϊκά Φεστιβάλ και του έχει απονεμηθεί το σήμα EFFE LABEL 2019-2020. Το σήμα EFFE είναι η ευρωπαϊκή σφραγίδα ποιότητας για τα αξιόλογα φεστιβάλ τέχνης που αποδεικνύουν τη δέσμευσή τους στον τομέα των τεχνών, στη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων και στο διεθνές τους άνοιγμα.



## Γευσιγνωσία παραδοσιακών γεύσεων στον Πολύγυρο

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 238.733,61 ευρώ

Το έργο αφορά στη δημιουργία μιας καινοτόμου επιχείρησης για την παραγωγή και διανομή τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων (ζυμαρικά, τραχανάς, κλπ) που διαθέτει χώρο γευσιγνωσίας. Η επένδυση έγινε στον Πολύγυρο, που συνδέει την ορεινή Χαλκιδική με τις παραλίες του νομού. Η αύξηση της τουριστικής

κίνησης, η υψηλότερη ποιότητα τουριστών και η βιώσιμη ανάπτυξη του αγροτουρισμού, απαιτούν καινοτόμες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που προβάλλουν τοπικά προϊόντα, τη γαστρονομία, την παράδοση και τον πολιτισμό της περιοχής, ενώ ταυτόχρονα προωθούν τη δικτύωση και συνεργασία των τουριστικών επιχειρήσεων με τον

πρωτογενή και το δευτερογενή τομέα. Η επένδυση περιλαμβάνει ένα εργαστήριο παραγωγής ζυμαρικών, έναν χώρο πωλήσεων, μια κουζίνα και μια τραπεζαρία γευσιγνωσίας. Η εταιρεία είναι μοναδική στην περιοχή, ο δε χώρος γευσιγνωσίας είναι η βασικότερη καινοτομία της επένδυσης.



## Παραγωγή τοπικών προϊόντων στην Αστυπάλεια

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 191.317,00 ευρώ

Η επένδυση αφορά στην εξέλιξη μιας τοπικής επιχείρησης σε μια επιτυχημένη, πλήρως αναβαθμισμένη μονάδα παραγωγής στην Αστυπάλεια, την «πεταλούδα του Αιγαίου». Μέσω του ΠΑΑ επιτεύχθηκε η δημιουργία μιας καινοτόμου επιχείρησης σε ένα μικρό νησί με ελάχιστους κατοίκους, που διεύρυνε την αγορά στην οποία απευθύνεται ακόμη και έξω από τα ελληνικά σύνορα.

Συλλέγουν και χρησιμοποιούν όλες τις αγνές πρώτες ύλες, όπως ο κρόκος, άγριο θυμάρι και ρίγανη και χιλιπρί (ωμό τυρί) για την παραγωγή προϊόντων που θυμίζουν τις παλιές αυθεντικές γεύσεις και μυρωδιές. Οι περισσότερες πρώτες ύλες προέρχονται από τοπικούς παραγωγούς.

Το έργο αφορά τον εκσυγχρονισμό του εργαστηρίου για την παραγωγή παξιμαδιών, μπισκότων και παραδοσιακών γλυκών στην Αστυπάλεια. Το πρόβλημα ήταν η αυξημένη ζήτηση για τα ποιοτικά παραδοσιακά προϊόντα του νησιού. Οι δράσεις περιλαμβάνουν την αγορά επιπλέον εξοπλισμού σύγχρονης τεχνολογίας, με μεγαλύτερη δυνατότητα παραγωγής.

Η εταιρεία χρησιμοποιεί υπολογιστές με το κατάλληλο λογισμικό για τη διαχείριση προμηθειών και πελατολογίου, της αποθήκης, των τιμολογίων και άλλων λογιστικών εργασιών. Επιπρόσθετα, η επιχείρηση ανέπτυξε και εφαρμόζει ένα σύστημα Διαχείρισης Ασφάλειας Τροφίμων βάσει του ISO 22000: 2005 (HACCP).

# ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ



## Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΑΑ 2014-2020

Λ. Αθηνών 58, 10441 Αθήνα

[www.agrotikianaptixi.gr](http://www.agrotikianaptixi.gr) • [www.ead.gr](http://www.ead.gr) • [www.facebook.com/eadpaa](http://www.facebook.com/eadpaa) • email: [ead@mou.gr](mailto:ead@mou.gr)

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

